

USAID
DU PEUPLE AMERICAIN

Fanabeazana ara-bola

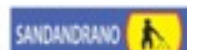
Sehatry ny rano, fanadiovana, fidiovana

BOKY MPIOFANA

BushProof

LASI-PIOFANANA

Fanabeazana ara-bola

Sehatry ny rano, fanadiovana, fidiovana

TENY FANOLORANA

Ny famolavolana ity lasi-piofanana ity dia miainga amin'ny finiavan'ny Tetikasa Rural Access to New Opportunites of Water, Sanitation and Hygiene (RANOWASH) hampahalala, hanatsara sy hampaharitra ny asa fitandroana ny zo fototra sy fisitrahana feno ny tolotra rano, fanadiovana sy fidiovana. Io tetikasa io dia tanterahin'ny CARE, CRS, WATERAID, BUSHPROOF ary SANDANDRANO. Ny Governemanta amerikana no mamatsy vola azy amin'ny alalan'ny USAID-Madagascar.

Misehatra amin'ny kaominina miisa 250 manerana ny faritra 7 eto Madagasikara (Vatovavy, Fitovinany, Alaotra Mangoro, Atsinanana, Vakinankaratra, Amoron'i Mania, Matsiatra Ambony) ny Tetikasa ary maharitra enina taona (2017 - 2023). Mikendry ny hisitrahana'ny olona rehetra ny tolotra rano, fanadiovana ary fidiovana lovainjafy mba hanatsarana ny fahasalamana, ny fahiana ara-tsakafo ary ny fitandroana ny tontolo iainana ny tetikasa RANOWASH.

Ity lasi-piofanana ity dia anisan'ireo fiofanana miisa 11 notanterahin'ny tetikasa ary nohavaozina nandritra ny volana Aogositra ka hatramin'ny Oktobra 2021. Ahitana lohahevitra isan-karazany mifamatotra amin'ireo tanjona stratejika telo : (i) fanamafisana ny fitantanana sy ny fanaraha-maso ny rano, fanadiovana sy fidiovana; (ii) fampitomboana ny fandraisan'ajaran'ireo sehatra tsy miankina amin'ny fanomezana ireo tolotra rano, fanadiovana sy fidiovana; (iii) fanafainganana ny fanatanterahana fitondran-tena ara-pahasalamana sy ny fampiasana io tolotra io. Omena lanja manokana koa ny miralenta ahafahan'ny rehetra misitraka sy mandray andraikitra amin'ny fahazoana ny tolotra rano, fanadiovana sy fidiovana.

Ity lasi-piofanana ity dia fitaovana enti-mampiofana ahitana ny boky ho an'ny mpampiofana ary boky ho an'ny mpiofana ary tahirin-kevitra samihafa azo ampiasain'ireo mpampiofana sy mpanatanteraka tetikasa ampiasaina. Novolavolaina izao lasi-piofanana izao hahafahana manaparitaka ireo fomba fiasa sy dingana ara-teknika mahomby, mitsinjo ny faharetan'ny zava-bita.

Tolorana fisaorana sy fankasitrahana feno ireo mpiara-miasa, mpiantsehatra sy mpiaramiombon'antoka ara-teknika sy ara-bola nanolotanana tamin'ny fahavitan'izao famolavolana ny lasim-piofanana izao.

FIZARANA I

Lohahevitra Tetibola I
MANDRAFITRA NY TETIANDRON'NY
FIDIRAM-BOLA SY NY FANDANIANA

I. Fampidirana ny fampiofanana fanabeazana ara-bola

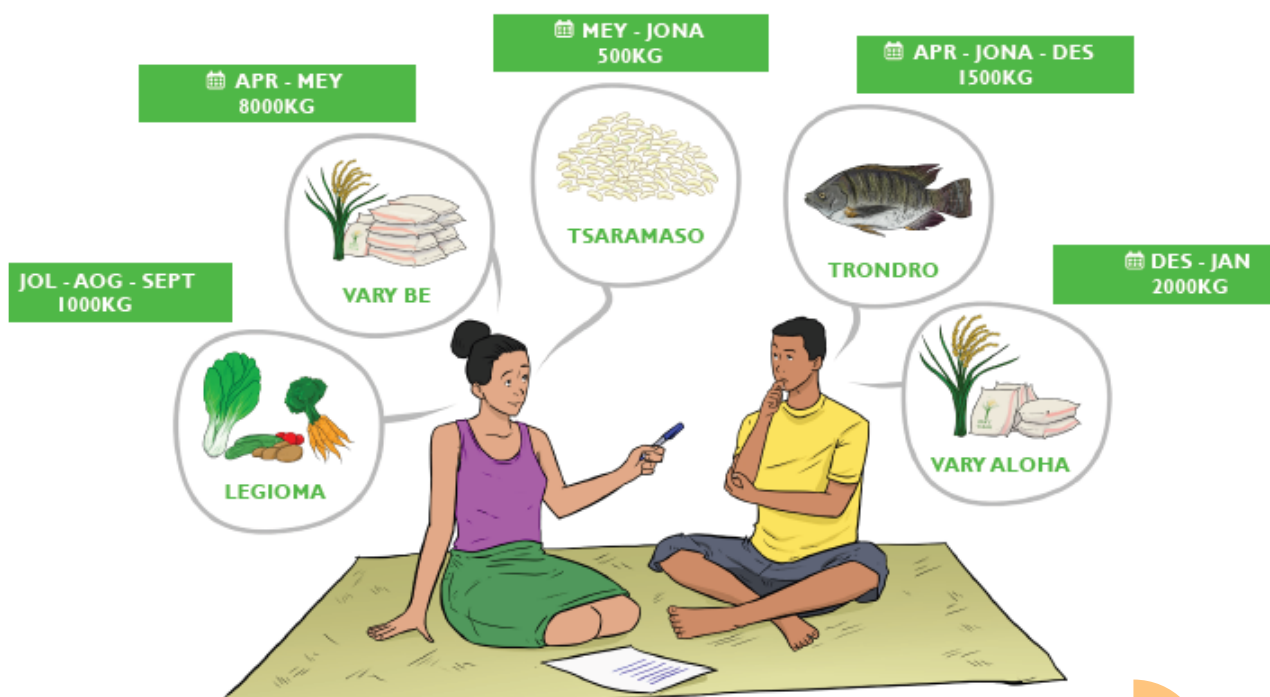
Tonga soa eto amin'ny fiofanana mikasika ny fanabeazana ara-bola ianareo, izay mampiseho ny fomba handrindrana sy hitantanana ny volanareo. Hianaranareo eto ny fametrahana ny tanjona ara-bola, ny fanaovana teti-bola ny fomba fanarahana maso ny fampiasana ny vola mba hahatsara ny fanapaha-kevitrareo. Ireto ny lohahevitra horeshahintsika mba hatongavana amin'izany :

1. Mametraka ireo tanjona ara-bola
2. Manara-maso ny fitantanana ny vola
3. Mamaritra ny maha zava-dehibe ny vola
4. Manao teti-bola
5. Manapa-kevitra amin'ny vola holaniana
6. Mijanona amin'ny fetran'ny tetibolanao.

Maro amintsika tantsaha mpamokatra sy mpanangom-bokatra no tena mahazo vola rehefa tonga amin'ny fotoana fiakaran'ny vokatra. Ireo fidiram-bola azo tamin'ny fivarotana ny vokatra dia tonga amin'ny fotoana tsy voafaritra fa kosa isaky ny miakatra ny vokatra sy mivarotra azy. Ireo fidiram-bola ireo dia voalaza hoe tsy voafaritra.

Isaky ny hidiram-bola ny tokenrano iray ka rehefa fidiram-bola tsy voafaritra izany dia tokony mametraka Tahiry isaky ny azo atao ka io vola natao tahiry io no vola fiandry entina hampiasaina rehefa tonga ny fotoan'ny maitso ahitra.

Rehefa mahafehy ny tetiandron'ny fidiram-bola tsy voafaritra sy ny fandanim-bola isika dia azontsika atao tsara ny miaina sy mampiasa ny volantsika tsy amim-piahiahiana.

2. Tantaran'i Herman sy Asmine vadinny

Na aiza na aiza, ny olona rehetra dia miasa mba ahazoany ny vola sahaza azy ahafahany miatrika ireo fandania andavanandro, mba hanefany ireo trosany, hampandehany ny orinasany, hanampy azy amin'ny filàna ho avy mikasika ny tranony, handoavana ny saram-pianarana sy ny mariazin'ny zanany ary hitsinjovany ny fahanterany.

Matetika dia tsy ampy ny vola entina hanatanterahana ireo tanjona rehetra ireo.

Araho anie ny tantaran'i Herman sy Asmine.

Ny toe-bolan'i Herman sy Asmine

Herman sy Asmine dia tsy maintsy **mandany vola** amin'ny **sakafo, fitafiana ary ny fikojakojana** ny trano. Mbola mamerina trosa koa ry zareo izay vola nindraminy tamin'ny ivon-toerana mpampidram-bola sy **mandoa** tsikelikely ny **vidin'entana** nalainy tany amin'ny mpivarotra.

Maniry ny **hanolo ny tafo-tranony** izay efa harafesina izy ireo alohan'ny fahavaratra, **hanambady** tsy ho ela koa **ny zanany** lahy matoa.

Ny zanany roa hafa izay mianatra eny amin'ny ambaratonga faharoa koa **mbola handoavana saram-pianarana**. Tsy maintsy **mivezivezy** koa zareo noho ny **adidy amin'ny fianakaviana sy ny asa aman-draharahany**.

Herman sy Asmine dia mahafantatra tsara fa tsy maintsy misy ny tampoka eo amin'ny fiainana toy ny **fianakaviana marary, ny fitaovana simba** tsy maintsy hamboarina.

» Inona no nataon' i Herman sy Asmine mba ahatratarana ireo tanjona ireo?

Mba ahatratarana ireo tanjona, Herman sy Asmine dia :

- Nikajy ny fitambaran'ny vola miditra sy lany
- Namaritra ny fandaniany mba hanomanany ireo tanjona
- Nandray fanapaha-kevitra amin'ny mari-bola ho hangoniny sy ny fandoavana ireo trosa ary ny famatsiana vola ny asa sy orinasany
- Nanapa-kevitra amin'ny fotoana hanatanterahany izany rehetra izany.

Inona no atao hoe drafitra ara-bola ?

Ny drafitra ara-bola dia fitaovana iray manampy anao hanapa-kevitra amin'ny fomba ahazoana vola misimisy kokoa sy ny fomba ampiasàna izany mba ahatrataranao ny tanjona.

» Inona no azonao atao mba hametrahana tanjona sy ny drafitra ara-bolanao ?

Mametraka tanjona amin'ny ho avy, manapa-kevitra amin'ny vola tokony hiditra sy izay hampiasaiko izany mba hanaovako tahiry ary ny hanampiaiko ny vola miasa amin'ny fihariana mba ahatratarana ny tanjona.

I. Ireo dingana fandrafetana tetibola

**Manaova jeri-
todika amin'ny
tanjona ara-bola
napetrakao**

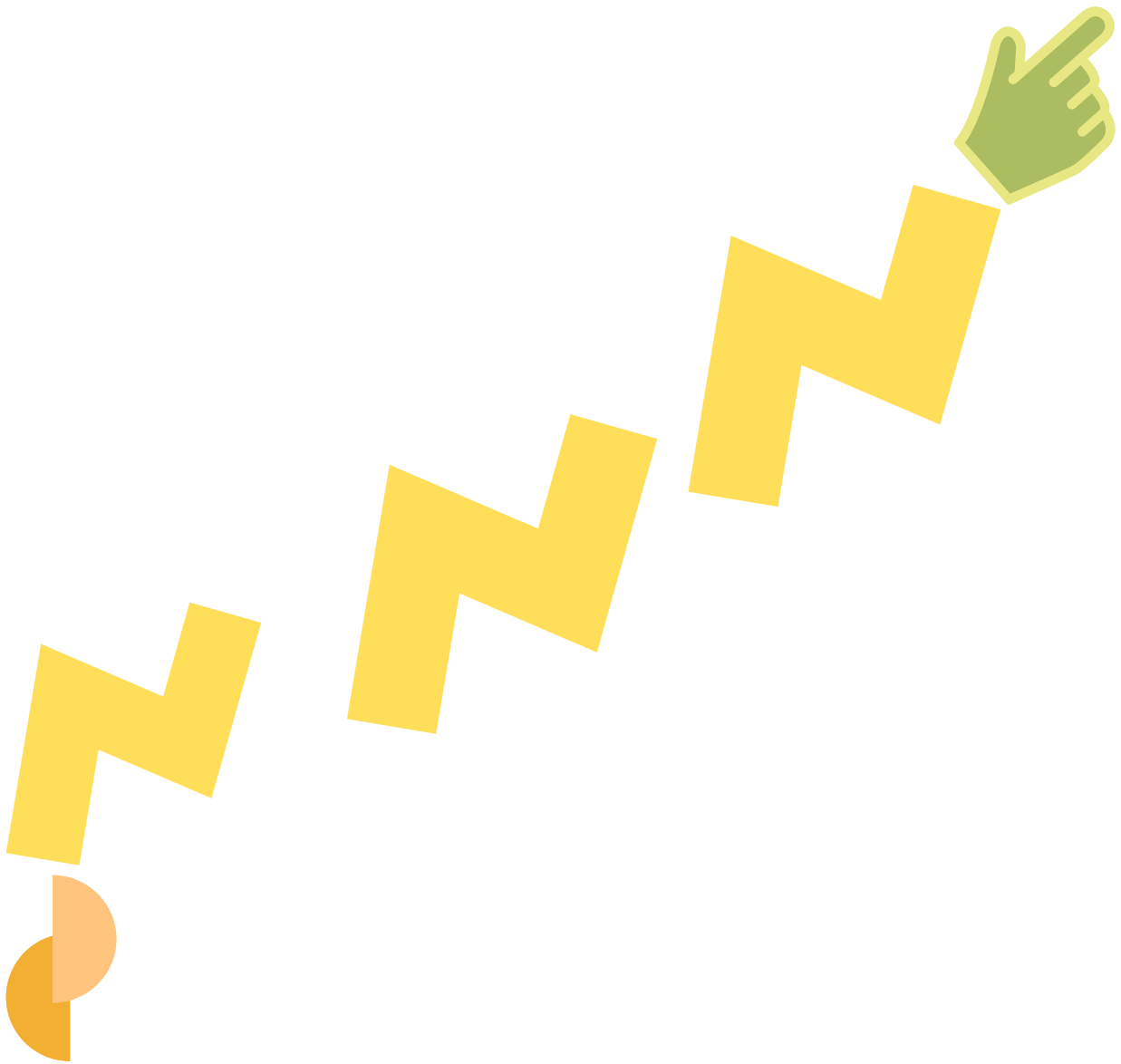
**Tombano ireo
vola miditra sy ny
loharanom-
bolanao**

**Manaova lisitr'ireo
fandaniana sy izay
vola mifanaraka
amin'izany**

**Hamarino tsy
hihoatra ny vola
miditra ny
fandaniana**

**Tapaho izay
tokony atao
tahiry**

**Jereo indray izay
tena ilaina sy ny
fanitsiana tokony
atao**

Manao tetibola

FIDIRAM-BOLA	Volana 1	Volana 2	Volana 3
			
FANDANIANA			
Asa fihariana 			
Tokantrano 			
Famerenam-bola 			
Tahiry			

Fidiram-bola (vola miditra)

1. Ny fidiram-bola sasany dia raisina isam-bolana raha ny fidiram-bola hafa indray dia raisina isaky ny varotra natao.

2.. Tombano ireo fidiram-bola efa fantatra isam-bolana miainga amin'ny loharanony avy dia soraty ao amin'ny an-dalana ao anaty tsanganana sahaza azy eo amin'ilay taratasy. Mety hisy amin'ireo fidiram-bolanao tsy voafaritra mialoha no betsaka ny lelavola azo indraindray. Mba hikajiana ireo tsy voafaritra ireo isam-bolana, ohatrinona ny vola azonao mandritra ny taona iray dia zarao 12 io lelavola io avy eo (jereo ny ohatra eo ambany) ampiasao ny taratasy (vola miditra sy mivoaka tsy voafaritra) ho an'io kajy io.

Fandaniam-bola tsy voafaritra

Fidiram-bola	Isany nahazoana azy	Mitentina (Ariary)	Mitentina isan-taona	Fidiram-bola isam-bolana (zaraina 12 isan-taona)
...	2	1) 100 000 2) 20 000	240 000	20 000
Varotr'omby	1	120 000	120 000	10 000

3. Atambaro ireo totalin'ny vola miditra isam-bolana.

Fandaniana

4. Soraty amin'ny taratasy tetibola ireo karazana fandaniana ataonao : ny fanefana trosa, filàna fototra, ny tsy voatery, sns.

5. Tombano isan-tsokajiny ireo fandaniana isam-bolana. Misy amin'ireo fandaniana ireo no tsy hefaina raha tsy indray mandeha isan-taona, na koa isaky ny telo volana. Raha sendra ireo fandaniana tsy voafaritra ianao dia ilaina noho izany ny mitsinjara ny totaliny amin'ny isan'ny volana nanaovanao ny tetibolanao. Mba hikajiana ny totalin'ny fandaniana tsy voafaritra isam-bolana dia atao ny totalin'ny fandaniana herintaona ka avy eo zaraina 12 (jereo ny ohatra eo ambany).

Fandanium-bola tsy voafaritra

Fandaniana	Isany fanefana efa vita	Vola aloha isaky ny manefa (Ariary)	Sarany isan-taona	Sarany isan-taona (zaraina 12 isan-taona)
Saram-pianarana	2	60 000	120 000	10 000
Fety	1	30 000	30 000	25 000
Saram-pidirana	3	4 000	12 000	1 000

6. Atambaro amin'ny taratasy ampiasaina amin'ny teti-bola ireo totalim-pandaniana.

Ampitahao amin'ireo fidiram-bola ireo fandanium-bola.

7. Isam-bolana, hangalao ireo totalin'ny fandaniuma rehetra ny totalin'ny vola miditra.

» Inona no tokony atao raha miabo ilay tarehi-marika ? [hampitomboina ny tahiry, hefao ny trosa]

» Inona no tokony atao raha miiba ny tarehi-marika?
Hahenao ny fandaniuma, mitadiava hevitra mba ahazoana vola bebe kokoa mandra-paha-voafehy ireo fandaniuma.

Hamarino fa tokony ho hita ao anatin'ny tetibolanao ny vola eritreretina atao tahiry isam-bolana.

FIZARANA 2

**Lohahevitra Tahiry I
INONA NY TAHIRY, FA MANINONA
MANAO TAHIRY?**

I. Fampidirana ny lohahevitra Tahiry

Tonga soa eto amin'ny fiofanana ny fanabeazana ara-bola izay mahakasika ny tahiry. Hiaraka eto isika mba ahafahana manatsara ny fitahirizan'ny tsirairay. Ireto no horeshahintsika amin'izany :

1. Tahiry : inona moa izany, inona no antony hanaovana izany?
2. Mametraka tanjona ho tahiry
3. Mampitombo ny tahiry
4. Mitahiry ho an'ny vonjy taitra
5. Misafidy ny fomba fitahirizana
6. Mampitaha ireo sampan-draharaha fitahirizana
7. Misivana sy misokajy ireo tolotra tahiry
8. Mihaona amin'ny piraiki-draharaha fitahirizana
9. Manomana drafitra .

2. Tahiry sy antony hitahirizana

» Inona ny atao hoe Tahiry ?

- Vola na ambim-bola hampirimina mba hampiasaina amin'ny ho avy (andro hafa).
- Vola natokana hividiana firavaka, biby fiompy na tany izay hamidy rehefa misy ilaina vola amin'ny andro hafa.
- Fomba fanangonana fanaka na harena na fananana.
- Endrika iray manan-danja eo amin'ny fitantanana vola.

» Antony mahatonga ny olona hitahiry ?

- Aretina na tsy fahasalamana
- Fanambadiana na mariazy
- Fahafatesana na fahoriana
- Fahanterana
- Fividianana kojakoja ao an-trano
- Fanaovana vakansy na fitsidian-toerana
- Tampoka na vodiandro merika (maitso ahitra na asara)
- Trano
- Fahita lavitra
- Vata fampangatsiahana
- Moto
- Fianarana
- Fanatsarana trano
- Hananganana orinasa
- Firavaka na zavatra manan-danja
- Fiterahana
- Fahasoavana
- Loka
- Fanomezana
- Fety na fifaliana, fitsaboana zavatra (ara-malagasy).

Ho avy nomanina	Fandaniana tsy azo atao	Fanangonana harena
<ul style="list-style-type: none"> • Mariazy, fanambadiana • Fianarana • Fiterahana • Fahanterana • Fety, fifaliana • Maitso ahitra, asara 	<ul style="list-style-type: none"> • Vakansy • Fanatsarana trano • Firavaka sarobidy • Loka, fanomezana 	<ul style="list-style-type: none"> • Trano • Bisikileta • Moto • Fiara • Varotra, Tsena, Orinasa

Ny olona tsirairay na fianakaviana dia samy manana ny fomba fitahiriny. Amin'ny fiainana dia ny tahiry no ahafahana miatrika ny tsy ampoizina, manomana ny vina sy manatanteraka hetaheta ary manangona harena. Ahafahana ihany koa manao ny rendrarendra sy izay mety mahafinaritra amin'ny fiainana. Nefa, na dia eo aza ireo tombontsoa ireo dia mbola maro ireo olona tsy manao Tahiry.

3. Fantaro ny sakana amin'ny fanaovana tahiry

» **Inona ny antony mahasarotra ny mitahiry vola ?**

SAKANA amin'ny TAHIRY

Hita fa tena tsy mora tokoa ny lalana diavina rehefa hanao tahiry.

Mila fihafiana be izany, indrindra rehefa kely ny vola eo am-pelatanana. Mila mahafovy zavatra manan-danja mihitsy koa aza indraindray.

Mila fifehezan-tena izany ny fanaovana Tahiry.

» **Inona no tokony hatao entina hamahana ireo sakana ireo ?**

**Fitsipika mahomby
Ahenao ny fanadiana !
Miezaha mitahiry na kely aza isan'andro na isan-kerinandro !**

FIZARANA 2

Lohahevitra Tahiry 2
MANAOVA TAHIRY HO AN'NY VONJY
TAITRA?

I. Karazana vonjy taitra sy ny fiantraikany na vokany

Anisan'ny maha zava-dehibe ny fanaovana tahiry dia mba hiatrehana ny vonjy maika sy ireo fandaniahana tampoka tsy maintsy atao. Ndao ary samy handinika izay mety ho tampoka sy vonjy maika mipoitra amin'ny fiainantsika.

» **Araka ny fandinihana, inona no mety tena maika ka miteraka vesatra ara-bola amin'ny fiainanao ?**

» **Raha ho an'ny fianakaviana, inona no mety fandaniahana tampoka hisy ao anatin'ny taona iray?**

» **Inona no fiantraikan'izany eo anivon'ny tokantranonareo ?**

Karazana tampoka	Vokany

Ny tampoka dia midika vola mivoaka ho an'ny tokantrano. Mety ho taratasy fividianana fanafody avy amin'ny dokotera na faktiora avy amin'ny hôpitaly, fanarenana izay simba aorian'ny rivodoza, famerenana entana nisy nangalatra, fanefana trosa rehefa avy niditra fatiantoka ny asa natao. Raha toa ka tsy afaka miasa ny loham-pianakaviana taorian'ny nitrangan'ny voina, dia mitombo ny vola lany.

2. Fantaro ny vola ilaina hiatrehana ny tampoka

» **Inona no azontsika atao mba hiatrehana ny vonjy taitra ?**

Ny tokantrano tsirairay dia tokony hanana vola natokana (fonds de secours) ho an'ny tampoka mba entina hamonjena ny fandaniahana madinika rehefa misy ny mahamaika. Io vola io nefa tsy natao sy tsy afaka hanamboarana trano na koa hitsaboana aretina sarotra sitranina.

Anisany manosika ny hanaovana tahiry (fonds de secours) ny fiatrehana ny tampoka ary ny fanavotana raha sendra ka matiantoka ianao amin'ny asa orinasanao. Ity indray ary ny fitsipika arahina ho an'izany vola natokana ho an'ny tampoka izay.

Ohatrinona ny vola hatokana ho an'ny vonjy taitra ?

Ny totalin'ny vola miditra ao anatin'ny taona iray, zaraina 12 dia ampitomboy 3, dia izay no ampirimo atao tahiry vonjy taitra.

Raha maro ny fianakaviana iray trano dia tokony hampirina ny antsakan'ny karama ho an'ny vonjy taitra.

Volan'ny tokantranon'i Saïda	
Volana I	Vola miditra
Janoary	80 000
Febroary	80 000
Marsa	70 000
Aprily	130 000
May	130 000
Jiona	130 000
Jolay	170 000
Aogositra	170 000
Septambra	140 000
Oktobra	140 000

Volan'ny tokantranon'i Saïda	
Volana I	Lelabola
Novambra	110 000
Desambra	150 000
Totaly	1 500 000

» **Ohatrinona ny vola tokony hatokan'i Saïda atao ho an'ny vonjy taitra ?**

Fomba fikajiana ny vola atao tahiry :

Vôla miditra anaty ny taona 1 zaraina 12 volana = vola antonony isam-bolana

1 500 000 Ar zaraina 12 fanjava = 125 000 Ar

In-3 ny karama antonony : 125 000 Ar x 3 = 375 000 Ar

Ny Fianakavian'i Saïda dia tokony hanana 375 000 Ar isan-taona hatokana ho an'ny vonjy taitra.

» **Inona no mety ho sakana raha toa ka hanokana vola ho an'ny vonjy taitra ianareo ?**

» **Inona no vahaolana sy toro-hevitra atolotrao azy ?**

Sakana	Torohevitra
Zara raha misy vola hamelomako ny vady aman-janako sy mba hanatanterahako izay ilaina amin'ny fiainana	<ul style="list-style-type: none"> • Manomboha mitahiry tsikelikely isan'andro na isan-kerinandro, na dia 10 Ariary monja. Hitombo io vola io. • Jereo ny fomba hampihenana ny fandaniana tsy dia ilaina
Rehefa mba manao tahiry aho, angatahin'ny vadiko ampiasaina foana izay mba tahiriko	Ampirimo amin'ny toerana azo antoka ny tahirinao, tsara kokoa raha ivelan'ny tokantrano mba tsy ho voakitika. Manokafa kaonty any amin'ny banky
Mivadibadika ny fidiram-bola	Tehirizo ny ambin'ny mihoatra rehefa mandray vola betsaka
Izay vola azo dia tapitra hanefana trosa	Manaova tetiandro hanefana ny trosa izay tena mavesatra

Tsarovy

Ny antony hanaovanao ny tahiry dia ho an'ny vonjy maika. Ny ankamaroantsika dia tsy mahay mitantana vola mba mba hamerenana ny fatiantoka, ohatra ny trano na ny fambolena.

3. Ahoana no atao mba hitantanana ny vola ho an'ny vonjy taitra

Ilaina foana ny vola ho an'ny vonjy taitra na aiza na aiza. Mihena izany rehefa ampiasaina.

» Inona ny soso-kevitra haroso mba hisian'ny vola maromaro anaty vola ho an'ny vonjy taitra ?

- Rehefa nangalanao ilay vola, dia ezaho soloina faran'izay haingana.
- Tapaho ohatrinona no ampiriminao isan'andro ho an'ny vonjy taitra, isan-kerinandro na isam-bolana dia hajao ny rafitra efa napetraka.

4. Ataovy ao anaty tahiry ny vonjy taitra

» Inona no ovaina tamin'ny tanjona izay napetrakareo raha hitantsika ny vonjy taitra ?

Raha miomana ho an'ny vonjy taitra ianareo, dia mora kokoa ny manatanteraka tanjona hafa izay tianao ho tratarina. Afaka tsy kitihina koa ny tahiry izay natao ho an'ny tanjona hafa toy ny fianarana sy fanatsarana ny trano fonenana. Mety afaka tsy manao trosa mavesatra koa ianao.

FIZARANA 3

**Lohahevitra Findramam-bola I
VOLAKO SY VOLAN'NY HAFA**

I. Fampidirana amin'ny alalan'ny fampisehona tantara fohy

Tongasoana isika mpandray anjara amin'ity fiofanana mikasika ny Findramam-bola ity. Hiaraka hijery sy hifampizara isika hoe ahoana daholo ny hampahomby antsika rehefa mindram-bola.

Ireto manaraka ireto avy ireo lohateny ao anatin'ity fiofanana ity :

1. Ny volako sy ny volan'ny hafa na findramam-bola : inona no maha-samihafa azy
2. Ny trosa tsara/ny trosa ratsy na mampidi-kizo
3. Ireo tolotra findramam-bola misy eto amin'ny faritra
4. Ohatrinona ny fetran'ny trosa azonao atao?
5. Ny zava-doza hateraky ny tsy fanefana trosa natao.

Inona no atao hoe « Findramam-bola »?

Ny Findramam-bola dia vola hindramin'ny mpindram-bola mandritry ny fotoana voafetra. Aorian'ny fe-potoana nifanarahana, ny renivola dia tsy maintsy averina amin'ny tompony miaraka amin'ny fanefana ny zana-bola sy ny sarany rehetra izay nifanarahana tamin'ny fampiasana io vola nindramina io.

» Inona avy ireo anton'ny hindramam-bola ?

» Inona tamin'ireo antony 3 ireo no efa nindramanareo vola manokana teo aloha?

Mety hoe : hividianana masom-boly, sarakantsaha, adidy amin'ny fianakaviana, traboina tamin'ny fandalovan'ny rivo-doza farany, sns.

» Iza tamintsika mpandray anjara no efa saika nindram-bola tamin'ireo antony 3 rehetra ireo? Inona no mampitovy ireo antony 3 ireo? Inona no maha-samihafa azy ireo?

Ny Findramam-bola Fanohanana na Fanatevenana tetikasa na asam-pihariana dia hiteraka fidiram-bola fanampiny indray.

Ny Findramam-bola hamonjena hamehana na loza tampoka, na ny Findramam-bola hanampiana na hamenoana ny banga hividiana zavatra dia tsy hiteraka fidiram-bola fanampiny. Ireo vola nindramina ireo dia tsy maintsy hefaina indray. Tsaratsara isika mpandray anjara raha tsy mindram-bola noho ireo antony ireo.

2. Inona avy ireo andraikitry ny mpindram-bola ?

» **Inona no tsapanareo rehefa nampindram-bola ianareo tamin'olona ka tsy voaverina ilay vola? Inona no nataonareo?**

» **Inona indray no tsapanareo rehefa nindram-bola ianareo ka tsy voaverinareo ilay vola? Inona ny zava-nitranga?**

» **Rehefa mindrana zavatra na vola ny olona iray, inona no andraikiny?**

Mety hoe : mamerina amin'ny fe-potoana nifanarahana ; manefa ny zana-bola, sns.

» **Inona no miseho rehefa tsy mandray ny andraikitra tandrify azy ny mpindrana iray ?**

Hasorenana, disadisa eo anivon'ny fiaraha-monina, fahafaham-baraka, tsy fahazoana findramam-bola intsony.

3. Inona no maha-samihafa ny volan'ny tena manokana sy ny vola nindramina?

Ny vola azo amin'ny Findramam-bola dia tsy mitovy amin'ny volanao madiodio notehirizinao na ambim-bava tamin'ny vokatra azonao.

Fehezan-teny marina/diso

1. Ny vola nindramina dia fananan'ny mpindram-bola.
DISO.

2. Ny Findramam-bola dia hanampy anao hanatevenana ny tetikasanao rehefa tsy ampy ny eo am-pelatananao.
MARINA.

3. Rehefa nindram-bola ianao, ka tojon'ny faty antoka, dia tsy voatery haverina ny vola nindraminao.
DISO.

4. Raha sendra voaroba ianao ka lasan'ny jiolahy ny entam-barotra rehetra, dia tsy voatery haverina ny vola nindraminao.
DISO.

5. Moramora kokoa ny mampiasa ny volanao manokana hananganana ny tetikasanao noho ny findramam-bola.
MARINA.

6. Ny fahataràna amin'ny famerenam-bola dia tsy misy vokany raha toa ka hoefainao foana io amin'ny farany.
DISO.

7. Ny lelavola azo hindramina dia miankina amin'ny fidiram-bolan'ny mpindrana.
MARINA.

» Inona tsara izany no maha-samihafa ny fampiasana ny volanareo manokana sy ny fampiasana ny vola nindramina raha eto amin'ny faritra misy antsika no resahina?

- Misy sarany
- Miteraka andraikitra ho an'ny mpindrana, ao anatin'izany ny fanefana ny zanabola ary ny tsy maintsy hidirana ho mpikambana indraindray
- Malalaka kokoa ianao mampiasa ny volanao manokana
- Rehefa mindram-bola ianao, betsaka kokoa ny vola azonao ampiasaina noho ny mampiasa ny volanao manokana
- Ahafahana manodina sy mampiasa vola malaky kokoa noho ny miandry ny fiverenan'ny vokatra azo amin'ny volanao manokana.

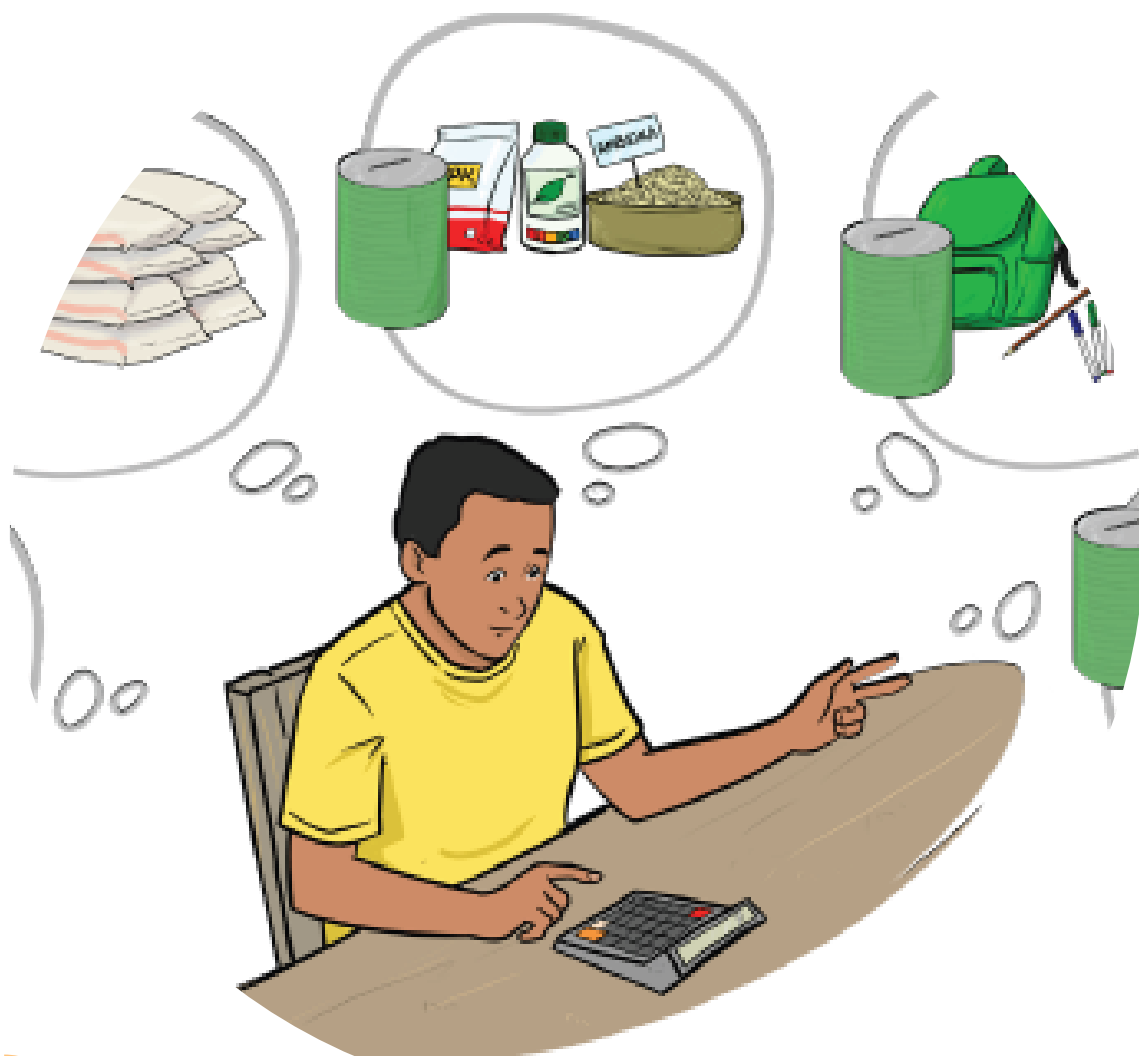
» **Araky ny hevitrareo, inona no tena vokatsoa hanaovana Findramam-bola ?**

Mety hoe : fampiasana vola betsaka kokoa nohon'ny misy eo am-pelatanana, famahana olana tampoka, tetikasa mila hajariana amin'ny fotoana fohy, sns.

» **Araky ny hevitrareo, inona kosa ny voka-dratsin'ny Findramam-bola?**

Mety hoe : fanefana ny sarany sy ny zanabola, ny fidirana ao anatin'ny fikambanana, sns.

» **Araky ny hevitrareo, inona no tena vokatsoa hanaovana Findramam-bola ?**

FIZARANA 3

**Lohahevitra Findramam-bola 2
IREO TOLOTRA FINDRAMAM-BOLA ETO
AMIN'NY FARITRA**

I. Fampidirana amin'ny fisafidianana fikambanana na ivon-toerana mpampindram-bola na banky na mikrofinansa na hafa eto amin'ny Faritra

Ireto fanontaniana ireto dia tsara ho fantarina sy valiana :

» **Iza tamintsika no efa nindram-bola tamin'ny rahalahiny na anabaviny na namana akaiky na havana hafa?**

» **Iza tamintsika no efa nindram-bola tao anatin'ny VOAMAMI na fikambanana misy eo akaiky?**

» **Iza tamintsika no efa nindram-bola tamin'ny banky OTIV na banky hafa?**

» **Iza tamintsika no efa nindram-bola tamin'ny mpampajana-bola?**

» **Iza tamintsika no efa nindram-bola tamin'ny roa na telo na mihoatra ireo mpampindram-bola voalaza teo aloha ireo?**

Maromaro ireo mpampindram-bola afaka hindramantsika vola eto amin'ny faritra. Misy moramora kokoa ny manao fangatahana findramam-bola. Misy tena lafo ny saran'ny findramam-bola, ho an'ny hafa tsy maintsy miditra ho mpikambana ary manaraka ny fitsipika rehetra mifehy io fikambanana io raha toa ka hangataka findramam-bola ao. Misy tsy maintsy efa manana tahiry mialohan'ny hangatahana findramam-bola. io tahiry io no miantoka ny findramam-bola atao mandritry ny fe-potoana hifanarahana.

2. Lisitry ny zavatra tsy maintsy fantatra rehefa misafidy Findramam-bola

» **Inona no tsy maintsy fantarina rehefa misafidy findramam-bola ?**

**Ny tahan'ny zana-bola ve ? Ny karazana findramam-bola misy ve ?
Ny toerana sy ny halavirana misy ny mpampindram-bola ve ?**

	Mpampindram-bola 1	Mpampindram-bola 2	Mpampindram-bola 3
Tahan'ny zana-bola			
Fahamoran'ny fikarakarana			
Karazana fampindramam-bola misy			
Toerana misy azy sy halavirany			
Fe-potoana famerenam-bola			
Tolotra ara-bola hafa mety misy : fandefasana na fandraisana vola amin'ny finday (mobile money)			
Fe-potoana fanampiny			

» **Inona no tena nankasitrahantsika tamin'ireo tolotra ireo? Fa nahoana?**

» **Raha hatambatra ireo zavatra nankasitranareo manokana ka nahazo vato be indrindra, io ve no karazan'ny tolotra findramam-bola tena mety amintsika eto amin'ny Faritra ?**

» Inona avy ireo karazana findramam-bola azo atao? rehefa hisafidy tolotra sy mpampindram-bola ?

- Inona avy ireo karazana findramam-bola azo atao?
- Inona avy ny fepetra na zavatra takiana mialoha?
- Misy tahiry tsy maintsy hapetraka ve?
- Firy ny tahan'ny zanabola?
- Inona avy ny sarany rehetra ho tataovana amiko?
- Hafiriana ny fotoana ilaina amin'ny fikarakarana ny fangatahana?
- Impiry aho no tsy maintsy mivezivezy vao tanteraka ny zavatra rehetra ilaina ho an'ny fikarakarana ny antontan-taratasy rehetra?

FIZARANA 4

Lohahevitra Findramam-bola 3
**OHATRINONA NY FETRAN'NY TROSA
AZONAO ATAO?**

I. Mamantatra ny fahafahan'ny mpindram-bola haka findramam-bola vaovao

Tsy ny rehetra no mahalala fa tena mahampy ny vola eo am-pelantanana ahafahana miatrika ny fandania rehetra ao an-tokantrano, na ho amin'ny saram-pianaran'ny ankizy sy ho an'izay zavatra rehetra mila hefaina.

Maro koa no mikasa ny hanitatra ny tetikasa na asa-pihariana ataontsika nefa tsy tanteraka izany satria ny vola ho ampiasaina tsy ampy. Afaka miditra malalaka amin'ny findramam-bola isika fa saingy mila tena mailo ny amin'ny famerenam-bola tsy maintsy ho atao ao aoriana.

Raha toa ka tena tsy mindram-bola mihitsy ihany koa isika na tsy mampiasa amin'ny tokony ho izy ireo tolotra ara-bola misy, mety tsy hitombo velively ny tetikasa na asa-pihariana ataontsika.

Raha be loatra koa ny trosa ataontsika, mety ho faty antoka koa isika satria maro loatra ny famerenam-bola tsy maintsy hefaina.

Noho izany, tsy maintsy fantarina ny fetran'ny trosa na fampindramam-bola azontsika atao.

Ny tantaran'i Rosia sy Joseph dia afaka hakana lesona.

Tantaran'i Rosia sy Joseph

Rosia sy Joseph vadiny dia manan-janaka 4. Rosia dia mpanjaitra ary Joseph mpiompy bengy. Ny zanany lahimatoa, Adama, dia efa feno 20 taona ary manana moto izay fataony taxi-moto. Ny zanak'izy ireo 3 kosa dia mbola mianatra any an-tsekoly. Rosia dia mamerina vola isam-bola tamin'ny vola nindraminy azony tao amin'ny banky OTIV, nividianana milina fanjairana vaovao iray. Manefa vola intelo izy sisa ka mitentina 10 000 Ariary izany famerenam-bola izany isaky ny faran'ny volana.

Fa i Adama kosa dia mbola mamerim-bola 20 000 Ariary isam-bolana ka 10 volana sisa no tavela dia voahefany manontolo ny vola nividianany moto.

Ankehitriny, miara-mandinika i Rosia sy Joseph vadiny raha afaka mbola hindram-bola indray zareo mba hividianany vata fampagatsiahana vaovao izay efa niriny efa hatriny ela. Tena maharisika izy mivady hividy io vata fampagatsiahana io satria misy fihenambidy tena goavana izao.

Rosia efa tena maika amin'io fividianana vata fampagatsiahana io satria raha toa ka afaka mitahiry sakafo betsaka kokoa izy dia tsy ho lany fotoana miantseña isan'andro ka tsy ho lany andro be intsony amin'ny fikarakarana ny ao an-tokantrano. Fa afaka hanao izany ve ry Rosia sy Joseph? Toy izao avy ny fidiram-bolany sy ny fandaniao ao an-tokantrano.

Rosia dia mampiditra 180 000 Ariary isam-bolana. Rehefa voahefa ny fandaniao rehetra ao an-tokantrano (famerenana findramam-bola, hofan-trano, sakafo, saram-pianarana, jiro), dia matetika 20 000 Ariary no tavela atao tahiry na hanaovany zavatra tiana ho azy na ho an'ny zanany.

Adama dia mahazo 200 000 Ariary amin'ny fanaovany taxi-moto ary rehefa avy manefa ny fandaniao izy dia manana 40 000 Ariary mipetraka. Mbola manome 10 000 Ariary ho fanampiana ny ray aman-dreniny ihany koa izy.

Joseph kosa dia mivarotra bengy indroa isan-taona ka isaky ny mivarotra ny biby fiompiny izy dia mahazo 300 000 Ariary. Rehefa avy manefa ny saran'ny mpitsabo biby, ny sakafo-biby sy ny fikarakarana madinika izy, dia afaka mametraka vola tahiry 60 000 Ariary ao anatin'ny kaontiny.

Ny fidiram-bola sy ny fandaniana'ny tokantranon'i Rosia (Ariary)

	Rosia	Adama	Joseph	Totally
Fidiram-bola isam-bolana	180 000	200 000	500 000 (300 000/G)	430 000
Fandaniana isam-bolana	160 000	170 000	40 000	370 000
Vola ambim-bava	20 000	30 000	10 000 (60 000/G)	60 000

Rosia sy Joseph dia mikasa hindrana vola 300 000 Ariary ka 3% ny tahan'ny zanabola, ary 6 volana no fe-potoana hamerenana ny vola.

Ny famerenam-bola vaovao tsy maintsy atao isam-bolana dia 60 000 Ariary. Inona no toro-hevitra omentsika azy mivady?

Rehefa nokajiana ny ambim-bava isam-bolana, ny tokantranon'i Rosia dia afaka mamerina famerenam-bola hafa indray mitentina 60 000 ariary. Fa inona kosa no mila tandremana ? Valin-teny : raha mampiasa ny vola ambim-bava rehetra izy mivady dia tsy hisy tahiry intsony ; tsy maintsy mindrana vola amin'i Adama indray, raha misy adidy tsy maintsy ho atao amin'ny fianakaviana; ho teritery ny fiainan-tokantrano satria tsy misy ambim-bava intsony. Vitsy ny fidiram-bolan'i Joseph satria indroa isan-taona nefa isaky ny faran'ny volana dia misy famerenam-bola tsy maintsy hefaina.

Inona no afaka ataon-dry Rosia sy Joseph ?

Miandry ho tafaverina daholo ny findramam-bola nataon'i Rosia sy Adama. Avy eo dia mifanampy amin'ny ny vola tahiry tao anatin'ny kaontin'i Joseph ny vola azon'i Rosia mba hividianana ilay vata fampagatsiahana vaovao. Raha tsy tian-dry zareo ho banga ilay vola efa vita tahiry anaty kaonty, afaka miandry ny fotoana manaraka indray dia manao findramam-bola fa kelikely kokoa noho ny noheritreretiny tamin'ny voalohany.

Ny tokantrano rehetra dia afaka manapa-kevitra mindram-bola rehefa avy namantatra sy nikajy ny fidiram-bolany sy ny fandaniany. Fa misy fepetra iray izay mety hanampy antsika mpandray anjara rehetra dia ny fetran'ny 20%.

Ny fetran'ny 20% dia midika hoe tsy tokony mihoatra ny 20% ny fidiram-bola isam-bolana na isan-telo volana ny famerenam-bola tsy maintsy hefaina isam-bolana na isaky ny telo volana.

Raha ohatra ka 100 000 Ariary ny fidiram-bolan'ny tokantrano iray ao anatin'ny iray volana, dia tsy tokony hihoatra ny 20 000 Ariary ny famerenam-bola ataony ($100\ 000\ \text{Ariary} \times 20\% = 20\ 000\ \text{ariary}$).

Tsara ho fantatra : Arakaraky ny faritra misy antsika sy ny banky na mikrofinansa mifandray akaiky amintsika, fa matetika io taha fetran'ny famerenam-bola azo atao dia manelanelana ny 20% sy 33% na 1/3).

Raha mampiasa an'io fetran'ny famerenam-bola io isika, 20%, andeha ho fantarintsika sy kajantsika raha afaka mindram-bola 300 000 Ariary i Rosia sy Joseph.

Efa fantatsika fa efa manao famerenam-bola i Rosia, 10 000 Ariary ho hefainy isam-bolana. Ny zanany Adama indray dia manana famerenam-bola tsy maintsy hefaina mitotaly 20 000 Ariary isam-bolana.

Ny findramam-bola vaovao dia haverina isam-bolana ka 60 000 Ariary io famerenam-bola io.

**» Ohatrinona ny totalin'ny famerenam-bola rehetra isam-bolana?
[90 000 Ariary]**

**» Ohatrinona ny 20% ny fidiram-bolany isam-bolana?
[86 000 Ariary]**

» Tokony mahazaka io findramam-bola vaovao io ve i Rosia sy Joseph?

» Inona no olana raha atao famerenam-bola daholo ny ambim-bava rehetra misy ao an-tokantrano ?

2. Mikajy ny fidiram-bola ary ny fandaniahana mba ahafahan'ny tokantrano iray mahalala hoe ohatrinona ny trosa azony atao

Rehefa avy nojerentsika ny tokantranon'i Rosia sy Joseph, dia anjarantsika indray ny mikajy izany ho an'ny tokantrano misy antsika. Samia mamantatra ny fidiram-bolany sy ny fandaniahana, ny ambim-bava ary atao mazava tsara ny famerenam-bola raha toa ka misy izany. Avy eo samia mikajy ny 20% ny fidiram-bola.

» **Raha mbola misy famerenam-bola ataonao, inona no paikady ataonao mba hamerenana io famerenam-bola io ? Misy tahiry fanampiny ve ataonao isan-kerinandro na isam-bolana?**

3. Mifanakalo sy mifanome torohevitra mikasika ny fetran'ny trosa azon'ny olona iray atao

Toro-hevitra amin'ny findramam-Bola

- *Aza atao sakana tsy ahafahanao manefa ny fandaniahana andavan'andro (toy ny sakafo, saram-pianaran'ny ankizy, hofan-trano, jiro, sns.) ny famerenam-bola !*
- *Araho maso akaiky ny vola atao famerenana.*
- *Ny findramam-bola hefaina isam-bolana dia tsy tokony mihoatra ny 20% ny fidiram-bola.*
- *Aza maika manao findramam-bola raha fividianana entana sy kojakoja tsy mampidi-bola.*
- *Manaova paikady tsara vao manao findramam-bola.*

I. Fantaro misimisy kokoa sy fehezo ireo tolotra ara-bola misy eny amin'ny ivo-toerana manakaiky anareo

Iza avy ireo banky na mikrofinansy na orinasa mpikirakira vola tena malaza ary fantany fa misy eo amin'ny Faritra misy azy.

Famaritana ireo tolotra ara-bola

Findramam-bola

Miankina amin'ny antony ilàna azy sy ny mpindrana. Ireo lafiny ireo no mamaritra ny fepetra mifehy ny findramam-bola.

Fiantohana

Ny mpanjifa na mpahazo tombontsoa dia mandoa latsa-kemboka isaky ny fe-potoana hifanarahana mba hahafahan'ny mpiantoka azy miaro sy manome onitra raha tra-boina na tra-doza iray ilay mpanjifa.

Karazana fiantohana :

- **Lozam-pitaterana na lozam-pifamoivoizana**
- **Loza ara-boajanahary**
- **Aretina, fitsaboana, fahafatesana.**

Famaritana ireo tolotra ara-bola

Kaonty fikirakira

Kaonty natao hikirakirana vola amin'ny fiainanana andavan'andro : fandrotsaham-bola sy famoaham-bola

Fandefasam-bola sy fandoavam-bola

**Fandefasana vola ho an'olon-kafa
Fandraisana vola avy amin'olon-kafa
Fandoavana faktiora, na hetra, na latsakemboka.**

2. Hampifandraiso ireo filàna ara-bola sy ireo tolotra ara-bola misy

Findramam-bola fanatsarana trano	Fanavaozana tafo fanitso	Flvidianana tany
Tahiry maharitra	Aretina manjo	Mariazy
Findramam-bola fananganana na fanatevenana tetikasa	Fividianana milina fitotoam-bary	
Karine fitana antsoratra ny tahiry	Saram-pianarana	
Kaonty fikirakira	Kojakojan-tokantrano	
Fandefasam-bola sy fandoavam-bola	Hetran-trano	

